

Jordemodern

Jordemodern Tidsskrift sedan 1888 Bild Elisabeth Ubbø

Mars nr 1 2024

- 9 Redaktören: Nytt år nya tag
- 10 Andrologi – teori och workshop skapar trygghet i praktiken
- 13 Samvård minskar risken för separation
- 16 På uppdrag i Kongo för kvinnornas skull
- 21 OPTION (OutPatient InductiON)
Ny studie söker deltagare för att studera effekter vid heminduktion

- 24 COPE Staff: Doktorandprojekt kartlägger etisk stress hos barnmorskor
- 27 EMDR vid förllossningsrelaterade psykiska besvär
- 30 Den sista barnmorskan på Fårö
- 34 Verksamhetsplan för 2024
- 36 Ordförande har ordet: Roligt, utmanande – och oroligt
- 38 SRAT: Spaning på framtiden
- 40 Nya barnmorskor
- 43 Barnmorskan på Skansen söker fler kollegor
- 44 Revolution i BB Fabriken:
Hur du tar tillbaka makten över din kropp och föder friskt i ett sjukt system
- 45 Medlemsmöten

Jordemodern

JORDEMODERN SVENSKA BARNMORSKEFÖRBUNDET (UTGIVARE) ISSN 0021-7468

Ansvärlig utgivare Eva Nordlund

Chefredaktör Margareta Rehn
margareta.rehn@barnmorskeforbundet.se

Jordemodern förbehåller sig rätten att korta och redigera insänt material.

Manusgranskning Birgita Klepke

Grafisk formgivning Svenska Barnmorskeförbundet

Tryck Åtta.45 Tryckeri AB

Jordemodern utkommer 8 gånger per år

Prenumeration förnyas årligen – information på hemsidan barnmorskeforbundet.se

Annonsbokning

anette.rising@barnmorskeforbundet.se

Sista bokningsdag för medlemsannonser
den 10:e i månaden före utgivningsdatum

Svenska Barnmorskeförbundet

Baldersgatan 1
114 27 Stockholm
kansli@barnmorskeforbundet.se
barnmorskeforbundet.se

Barnmorskan
barnmorskan.se

Nytt år nya tag

REDAKTÖR MARGARETA REHN

• **På landets myndigheter** pågår utredningar och granskningar som kommer att påverka den svenska mödra- och förllossningsvården, vård i samband med graviditet och barnafödande, kvinnor och barn – och barnmorskor. Vad det blir av allt detta har vi ännu inte sett. En del ska presenteras under år 2024, annat 2025. Socialstyrelsen har i uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för förllossningsvården. Sedan är det upp till regionerna som, med sitt självstyre, har ansvar för att tillhandahålla hälso- och sjukvård för hela befolkningen, oavsett konjunktur och inflation. Och oavsett om vi står inför den värsta vårdkrisen sedan 1990-talet.

Mycket rapportering i media har den senaste tiden handlat om krig och konflikt, död och lidande, krigets lagar, humanitär bistånd och en näst intill obefintlig sjukvård som drabbar civilbefolkning. I Sverige har det också handlat om att rusta sig för eventuellt krig. Förutom det diskuteras välfärdsbrottslighet, gängkriminalitet, hårdare tag och straff, men också ny socialtjänstlag, psykisk hälsa, mäns våld mot kvinnor, kvinnlig könsstympning, hedersvåld, sambanden mellan hälsoeffekter och digital medieanvändning bland barn och unga och vård av omhändertagna barn. Vi har haft en mindre politisk debatt om förslaget till ny lagstiftning gällande byte av juridiskt kön

och det faktum att regeringen ser över formuleringar i det jämställdhetspolitiska delmålet som handlar om *mäns våld mot kvinnor*.

En parlamentariskt sammansatt kommitté, med representanter från alla riksdagspartier, ser just nu över individens fri- och rättigheter i grundlag. Regeringen har också nyligen påbörjat arbetet med en ny handlingsplan för hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter. Samhällets resurser är begränsade och insatser behöver utvärderas och prioriteras, därför ska uppföljning av folkhälsopolitiken kompletteras med hälsoekonomiska analyser.

Mycket av det som rapporterats om barnmorskeri i media, har handlat om hemförllossningar, förskrivningsrätt av läkemedel, induktioner och om det nyöppnade privata BB Gårda i Göteborg. Men också om att BB Lycksele öppnar igen och att BB Ockupationen i Sollefteå nu har pågått i sju år – och fortsätter. Och att fler regioner är på gång med vårdformer som bygger på barnmorskekontinuitet.

I övrigt pågår som vanligt – ibland kanske lite i det tysta – projekt och forskning vars resultat förhoppningsvis kan bidra till bättre vård och hälsa för alla kvinnor och barn och ungdomar – och barnmorskor.

Roligt, utmanande – och oroligt

• **Välkomna till årets första Jordemodern**, vår yrkesprofessionella tidning sedan år 1888. Det är full aktivitet inom vårt kompetensområde. Det är roligt, utmanande och ibland oroligt. Nyligen öppnade Sveriges första fristående barnmorskeledda enhet i Göteborg, BB Gårda. Det utmanar många, inte minst eftersom verksamheten blir helt privat och därmed selekterad för en viss grupp av födande.

Någon sa för ett tag sedan att ibland behövs de allra mest radikala personerna för att vi ska komma vidare i en fråga som har gått i stå. Ytterligheter kan spetsa till en situation i förhållande till det sammanhang där vi befinner oss – innan det blir balans. Lite så är det med BB Gårda.

Verksamheten bygger på en beforskad vårdform som förekommer i många andra länder och vars utgångspunkt är att de födande kan tänka och välja själva.

I svensk förlossningsvård blir steget stort från den konventionella vårdnivå på sjukhus som är det vanligaste, till en fristående barnmorskeledd enhet.

Så klart att det brakar till och blir mycket diskussioner.

Jag menar att BB Gårda är ett symptom på ett behov hos gravida och födande, en önskan om fler alternativa vårdformer och vårdnivåer som passar för olika kvinnor och familjer. Oavsett ekonomi och geografiskt läge. Precis som vi barnmorskor vill och är olika. Det måste vi förhålla oss till och diskutera inom professionen.

I Svenska Barnmorskeförbundet tar vi ställning för att det ska finnas fler

EVA NORDLUND
FÖRBUNDSORDFÖRANDE
eva.nordlund@barnmorskeforbundet.se

evidensbaserade valmöjligheter och ökad kontinuitet vid barnafödande tillsammans med målet att en födande ska ha en barnmorska vid sin sida under födseln. Visionen är att det ska vara vård som är tillgänglig för alla.

Vi står också stadigt i övertygelsen om att belastningen på barnmorskor inte kan öka mer på våra mottagningar. En stor och viktig del av den födandes och familjens trygghet inför en förlossning grundläggs under graviditeten och måste värnas. Den ökade medikaliseringen leder till att barnmorskor på mottagningarna har enormt mycket att förhålla sig till vad gäller medicinska

riktlinjer, äldre föderskor och allt annat som ska tas om hand. En del barnmorskemottagningar börjar nu också vaccinera mot exempelvis kikhosta vilket ytterligare ökar arbetsbelastningen. Det här måste vi gemensamt hålla ögonen på så att arbetsvillkoren inte blir orimliga.

Nu över till något helt annat.

Vi har haft vårt första möte i expertgruppen i utredningen för en översyn av abortlagen som tillsatts av regeringen. Lagen har inte ändrats sedan 1975, men nu är sannolikt vägs ände nådd. De flesta aborter i Sverige är medicinska och hantearas till stor del av barnmorskor. Vi har tillsammans med SFOG, RFSU och Vårdförbundet drivit att kvinnor som önskar abort ska kunna göra hela aborten i hemmet och slippa ta sig till en klinik för att påbörja och svälja det första pillret.

Under pandemin blev det snabba förändringar i flera europeiska länder med goda utfall och nu ligger vi snarast efter i svensk abortvård. Jag ser verkligen fram emot att vända och vrida på varje sten och tillsammans med expertgruppen göra inspel till utredaren. I februari 2025 ska förslaget om en eventuell förändring presenteras för regeringen och sedan får vi se hur det tas emot och vad som blir sagt.

Samtidigt pågår en annan statlig utredning med uppdrag att fundera över om rätten till abort ska regleras i grundlagen. En inte helt enkel fråga för vi vill inte ha några ogynnsamma förändringar. Fortsättning följer...

Jag hoppas att 2024 ska bli professionens år. Vi har arbetat under svåra villkor med

bland annat kraftig underbemanning, men det finns ljus i mörkret.

När vi har möjlighet och ork ska vi stärka oss själva, räta på ryggen och minnas vad vår kompetens innebär. Som barnmorskor är det helt avgörande att inte göra avkall på vår kunskap. Vi ska inte riskera att hamna i att teamets betydelse betonas så mycket att vi förlorar vår unika roll som barnmorskor. Inom många områden ska barnmorskor vara självständiga och stå stadigt i sin kunskap och erfarenhet. Vi ska inte gnälla, vi ska ta tag i problemen och minnas hur oerhört kompetenta barnmorskor som har funnits sedan hundratals år tillbaka.

Hej så länge!

Eva

Eva Nordlund deltog vid invigningen av BB Gårda i Göteborg. På plats fanns även Anja Lundström, Lia Brigante (Europas representant i ICM-styrelsen), Charlotte Elvander, Li Thies-Lagergren och Malin Bogren.